

До спеціалізованої вченої ради
К. 70.895.01 у Хмельницькому університеті
управління та права
29013, м. Хмельницький, вул. Героїв Майдану, 8

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора наук з державного управління, старшого наукового співробітника **Валевського Олексія Леонідовича** на дисертацію **Капшика Олександра Володимировича** “**Державні механізми стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони України**”, подану до захисту в спеціалізовану вчену раду К 70.895.01 в Хмельницькому університеті управління та права на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.05 – державне управління у сфері державної безпеки та охорони громадського порядку

Ступінь актуальності теми дослідження. Дисертація є одним з перших комплексним дослідженням державних механізмів стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони. В роботі розв’язано актуальну наукову проблему, яка полягає у науковому обґрунтуванні теоретичних та методологічних засад механізмів державної політики у сфері стратегічних комунікацій і оборони в умовах гібридної війни з РФ, на основі чого розроблені практичні рекомендації органам влади, що спрямовані на вдосконалення державного регулювання сфери стратегічних комунікацій.

В умовах курсу євроатлантичної інтеграції української зовнішньої і внутрішньої політики важливим є вивчення міжнародних стандартів законодавчого регулювання інформаційної сфери життєдіяльності суспільства, і, зокрема, досвіду стратегічних комунікацій країн-членів НАТО. В цьому плані суттєво підвищує актуальність дисертації аналіз зарубіжного досвіду

функціонування стратегічних комунікацій у країнах-членах Альянсу та ЄС. Отримані автором здобутки дозволяють використати зарубіжний досвід функціонування інформаційно-комунікаційних технологій з метою підвищення якості стратегічних комунікацій в Україні.

В цілому не викликає сумнівів актуальність дисертації О.В Капштика для зміцнення інформаційної безпеки України. Адже сьогодні Україна потерпає від негативних інформаційних впливів, пов'язаних із гібридною війною, зростанням популізму та радикалістських течій, що обумовлює необхідність побудови ефективної системи інформаційної безпеки. Це, в свою чергу, змушує переглянути чинні організаційні та правові засади функціонування стратегічних комунікацій у безпековій сфері.

Відповідно, можна констатувати, що актуальність дослідження О.В Капштика обумовлена необхідністю посилення ефективності механізмів стратегічних комунікацій у сфері безпеки і створення інституційних та правових засад державної політики у галузі інформаційної безпеки.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, підтверджена, перш за все, використанням сучасних наукових методів.

Автор коректно послуговується сучасною методологією наукового дослідження, яке складається із комплексу загальнонаукових і спеціальних методів пізнання, які дозволили повністю вирішити сформульовані дослідницькі завдання. Зокрема, в дисертації використовуються принципи та категорії діалектичного пізнання соціальних явищ і процесів, а також системний, індуктивний, дедуктивний, функціональний та інші наукові методи. Використання сучасної наукової методології дозволило автору систематизувати емпіричну інформацію, проаналізувати поточний стан реалізації державних механізмів стратегічних комунікацій в Україні та сформулювати практичні рекомендації з підвищення їх ефективності.

Автором обґрунтовано сформульовані шість дослідницьких завдань, які спрямовані на оптимізацію механізмів державної політики у сфері стратегічних

комунікацій та розроблення практичних рекомендацій органам державного та військового управління, спрямованих на підвищення якості комунікацій у безпековій сфері.

У *першому розділі* дисертації проводиться аналіз теоретико-правових основ державних механізмів у безпековій сфері України. Тут визначається поняття та зміст стратегічних комунікацій як засобу забезпечення національної безпеки України. Привертає увагу авторське визначення стратегічних комунікацій як “системної діяльності державних органів, посадових осіб, об’єднаних єдиними цілями та завданнями на основі використання сукупності механізмів із впровадження стратегічних комунікацій у СБіО України, спрямованих на забезпечення національної безпеки за допомогою скоординованого використання комунікативних можливостей держави” (стор. 58-59). Продуктивним є висновок цього розділу, яким автор пропонує розробити окремий нормативно-правовий акт, у якому необхідно визначити політико-правову базу стратегічних комунікацій у безпековій сфері.

У *другому розділі* дисертації – “Сучасний стан державних механізмів стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони України та аналіз зарубіжного досвіду” – досліджується сучасний стан функціонування стратегічних комунікацій у сфері безпеки та аналізується зарубіжний досвід їх використання. В результаті проведеного аналізу автором визначається комплекс проблем, які зменшують ефективність стратегічних комунікацій у безпековій сфері України. Це на думку дисертанта недосконалість нормативно-правової бази стратегічних комунікацій, незадовільний професійний рівень кадрів залучених до стратегічних комунікацій, низька ефективність міжвідомчої взаємодії, відсутність якісного аналізу інформаційного простору та оцінювання впливів з питань забезпечення національної безпеки в інформаційній сфері, низька ефективність органів державного та військового управління, відповідальних за впровадження стратегічних комунікацій, а також відсутність документів, що регламентують комунікативну діяльність держави (стор. 114). В цьому розділі також приводиться аналіз й узагальнюється зарубіжний досвід

використання стратегічних комунікацій у сфері безпеки. Автором робиться висновок, що практику стратегічних комунікацій у країнах-членах ЄС і НАТО можливо використовувати в Україні з метою покращення інформаційно-комунікаційних технологій.

Третій розділ дисертації присвячується аналізу шляхів удосконалення державних механізмів стратегічних комунікацій у секторі безпеки. Тут автором пропонується низка напрямів, зокрема, організаційні, правові, дипломатичні шляхи підвищення якості стратегічних комунікацій. До наукових здобутків цього розділу без сумніву можна віднести розроблений автором проект Положення про Міжвідомчу комісію з питань розвитку державних механізмів стратегічних комунікацій у СБіО України.

Таким чином, аналізуючи ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, можна стверджувати, що поставлена автором мета дослідження – обґрунтування державних механізмів стратегічних комунікацій у сфері безпеки і розроблення практичних рекомендацій органам влади та військового управління, спрямованих на вдосконалення стратегічних комунікацій - повністю реалізована.

Достовірність та наукова новизна одержаних результатів повністю підтверджується ґрунтовними висновками дослідження, які корелюються із поставленими завданнями.

Метою дисертаційної роботи було визначення науково-теоретичного обґрунтування державних механізмів стратегічних комунікацій у СБіО України та розроблення рекомендацій органам державного та військового управління, спрямованих на підвищення ефективності використання стратегічних комунікацій у цій сфері. На підставі проведеного дослідження, отримані нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності розкривають особливості механізмів державної політики стратегічних комунікацій у сфері безпеки.

У дисертаційній роботі автором уперше було теоретично обґрунтовано інтегративний державно-управлінський підхід у сфері стратегічних комунікацій, який базується на принципах міжсуб'єктної координації,

комплексності, інформаційної і технічної достатності. У дисертації удосконалено структурні елементи системи забезпечення національної безпеки щодо розвитку стратегічних комунікацій; систему основних принципів діяльності у сфері стратегічних комунікацій, що базується на законності, демократичності, відкритості, прозорості, цілісності, добросовісності, підзвітності та відповідальності; а також комплекс спеціальних процедур для використання стратегічних комунікацій в контексті створення Міжвідомчої комісії з питань розвитку державних механізмів стратегічних комунікацій при РНБО України.

У дисертації набули подальшого розвитку понятійно-категоріальний апарат теорії державного управління у сфері національної безпеки на основі визначення змісту державних механізмів стратегічних комунікацій у СБіО України як системної діяльності державних органів, посадових осіб, об'єднаних єдиними цілями та завданнями; та система професійної підготовки фахівців зі стратегічних комунікацій, зокрема визначено їх завдання, основною метою виконання яких є сприяння розвитку стратегічних комунікацій у сфері безпеки. Також автором розроблено проект Положення про навчально-науковий Центр стратегічних комунікацій (на базі вищого військового навчального закладу), запропоновано новий перелік навчальних дисциплін для підготовки фахівців зі стратегічних комунікацій для СБіО України.

Можна зробити висновок, що наукова проблема, якій присвячується дисертація, автором детально вивчена та опрацьована. Для цього був використаний великий обсяг фахової літератури та емпіричних джерел. Позиції наукової новизни, що виносяться на захист цілком обґрунтовані, логічні та актуальні.

Слід відмітити високий рівень обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій дисертаційного дослідження. Висновки відповідають поставленим завданням, а рекомендації доведено до рівня використання у практичній діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування.

Дисертація написана на належному науково-теоретичному рівні. Її

структура в цілому логічна, складові частини збалансовані і розкривають основні завдання дослідження. За стилем викладення дисертація відповідає нормам науковості. Таким чином, не викликає сумніву достовірність наукових положень та практичних рекомендації дисертаційного дослідження.

Повнота викладу результатів дослідження в опублікованих працях.

Основні наукові результати, висновки та рекомендації дисертаційної роботи викладені у 13 наукових працях, з них шість статей у наукових фахових виданнях України з державного управління, одна стаття – у зарубіжному виданні, шість тез виступів – у матеріалах науково-практичних конференцій.

Практичне значення одержаних результатів. Дисертація О.В Капштика “Державні механізми стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони України” пройшла широку апробацію. Як свідчать відповідні довідки та акти про впровадження, що додаються, окремі положення, висновки й рекомендації дисертаційного дослідження були використанні у роботі Національного агентства України з питань державної служби. Зокрема, у діяльності Центру адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу під час розроблення матеріалів до тематичних короткострокових семінарів із підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування з питань європейської та євроатлантичної інтеграції; під час підготовки Концепції реформування системи професійного навчання державних службовців у процесі організації заходів із підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування щодо стандартів стратегічних комунікацій; під час розроблення IV модуля “Комунікація для довіри” програми “100 чемпіонів”, що реалізовується в межах Програми Україна – НАТО із професійного розвитку цивільного персоналу сектору безпеки і оборони.

Також наукові здобутки дисертації були використані Інститутом законодавства Верховної Ради України під час законотворчої діяльності, куди автор надав пропозиції щодо вдосконалення нормативно-правових актів, які регулюють питання розвитку стратегічних комунікацій у СБіО України;

Українським науково-дослідним інститутом цивільного захисту Державної служби України з надзвичайних ситуацій у частині вдосконалення механізму взаємодії з іншими структурами забезпечення національної безпеки.

Оцінка змісту, оформлення і відповідності встановленим вимогам дисертації та автореферату свідчить, що у дисертації здобувачем чітко окреслені мета, завдання, предмет і об'єкт дослідження. Автором проаналізовано та використано при проведенні дослідження значну кількість наукової та довідкової літератури, нормативно-правових актів. Завдання, поставлені в роботі, повністю розкривають мету дисертаційного дослідження. Висновки та пропозиції сформульовані чітко і повністю передають зміст основних результатів проведеного наукового дослідження. Запропоновані рекомендації мають важливе наукове та прикладне значення і відображені в публікаціях автора.

Дисертаційне дослідження О.В Капштика “Державні механізми стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони України” виконано на належному рівні і показує високу науково-теоретичну і методологічну підготовку автора.

Враховуючи сказане, можна стверджувати, що дисертація О.В Капштика “Державні механізми стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони України” за своїм змістом та одержаними результатами відповідає паспорту спеціальності 25.00.05 – державне управління у сфері державної безпеки та охорони громадського порядку.

Позитивно оцінюючи роботу, вважаємо за необхідне звернути увагу на **дискусійні положення та зауваження** щодо змісту дисертації.

Перше стосується авторської пропозиції щодо створення Міжвідомчої комісії з питань розвитку державних механізмів стратегічних комунікацій у СБіО України. Зокрема, автор пропонує, що «Міжвідомча комісія з питань розвитку державних механізмів стратегічних комунікацій у СБіО України є державним контролюючим органом при Раді національної безпеки і оборони

України». Водночас, виходячи з тих функцій та завдань, які на думку автора має виконувати ця Комісія, що наводяться у Додатку Б дисертації, скоріше ця структура є координуючим міжвідомчим органом, ніж контрольним. Запропоновані функції Комісії багато в чому дублюють функції РНБО. До того ж, є сумніви щодо доцільності створення нової адміністративної структури в умовах бюджетного дефіциту і вимог щодо скорочення бюджетних витрат на утримання управлінського апарату. В цьому плані більш доречним видається не створення окремої адміністративної структури, а надання додаткових функцій розвитку механізмів стратегічних комунікацій у сфері безпеки чинним підрозділам апарату РНБО.

Друге, стосується запропонованого авторського розуміння поняття «стратегічні комунікації» в сфері безпеки і оборони України. Автор справедливо їх визначає як цивільно-військові відносини, що складаються в процесі взаємодії та координації діяльності органів державної влади, ЗС України, інших військових формувань, а також «громадян та громадських об'єднань, які добровільно беруть участь у забезпеченні національної безпеки України». Водночас це поняття не враховує впливу політичних партій на сферу стратегічних комунікацій. Взагалі в дисертації політичним партіям, як суб'єкту стратегічних комунікацій, не приділено уваги. Автор вважає, що активність політичних партій не важлива в цій сфері? Хоча більшість провідних політичних партій презентують суспільству своє бачення розвитку сфери безпеки і оборони.

Третє. Варто звернути увагу на певну плутанину у визначеннях понять та формулюваннях. Так, Розділ 3 дисертації має назву «Удосконалення державних механізмів стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони України». При цьому п. 3.1. називається «Пріоритетні напрями вдосконалення державних механізмів стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони України», п. 3.2. «Шляхи вдосконалення державних механізмів стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони України». Тобто за змістом ці назви майже ідентичні.

Аналогічне зауваження можна адресувати формулюванням дослідницьких завдань, коли 1-ше завдання («дослідити теоретико-правові основи державних

механізмів стратегічних комунікацій у СБіО України») за текстом майже ідентично 3-му («провести системний аналіз нормативно-правової бази з питань державних механізмів стратегічних комунікацій у СБіО України»).

Четверте. У Висновках стверджується, що у дисертації визначено та охарактеризовано державні механізми стратегічних комунікацій у СБіО України: організаційний, правовий, політичний, інформаційний та спеціальний. Політичний механізм, як стверджується, «це комплекс політико-дипломатичних заходів, спрямованих на створення та поглиблення зв'язків України з політикою ЄС та НАТО, посилення політичного діалогу у сфері міжнародної і регіональної безпеки». Водночас характеристики політичного механізму пов'язуються виключно із зовнішньополітичними напрямками. Внутрішньополітичні чинники – позиція провідних політичних партій, вплив структур громадянського суспільства, підтримка лідерів громадської думки, тенденцій у громадській свідомості і т.інш. – не важливі для забезпечення ефективності політичного механізму стратегічних комунікацій у сфері безпеки?

Наведені зауваження не впливають на позитивну оцінку дисертації і не знижують загальний теоретичний і практичний рівень дисертаційної роботи.

Загальний висновок та оцінка дисертації

Враховуючи актуальність та новизну одержаних наукових результатів, їх обґрунтованість і достовірність, а також практичну цінність висновків вважаю, що дисертаційна робота Капштика Олександра Володимировича “Державні механізми стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони України” є самостійним, оригінальним, завершеним науковим дослідженням. Одержані результати та пропозиції мають суттєве значення для галузі науки “Державне управління”.

На підставі вищезазначеного можна зробити висновок, що дисертаційна робота “Державні механізми стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони України” відповідає вимогам “Порядку присудження наукових ступенів”, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від

24.07.2013 р. № 567, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.05 – державне управління у сфері державної безпеки та охорони громадського порядку.

Офіційний опонент:

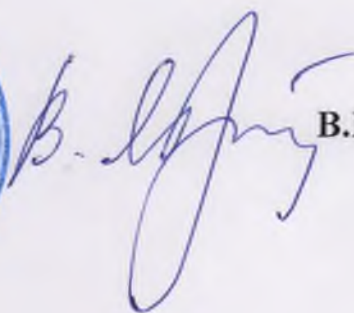
доктор наук з державного управління,
старший науковий співробітник,
Національного інституту стратегічних досліджень
провідний науковий співробітник
відділу гуманітарної політики

О.Л.Валевський

Підпис Валевського О.Л. засвідчую:

В.о. директора Національного інституту
стратегічних досліджень
кандидат історичних наук, доцент

В.М. Яблонський